Any XX. N.º 1016-Preu: 15 cènts., sense suplement 10-Barcelona 22 setembre 1923

EN PATUFET

—La seva gran afició eren els esports. Aquí tenen un quadro que ell va fer pintar, amb motiu d'un accident d'aviació, del que en va sortir salvat.

—Ah! També li agradava volar?

—No, senyor; veure volar! Per això aquell dia va tenir la sort de veure caure l'aviador i, a pesar d'ésser ell a sota, ni el va tocar.

La mangala d'En Rafel de Casanova

Un diari de Tarragona, amb ocasió de la commemoració de la diada de l'onze de setembre de 1714, fa pública una curiosa notícia, per molts ignorada, com és la de l'existència i lloc on es guarda la mangala del darrer conceller en cap En Rafel de Casanova, l'heroi més vistent d'aquella tràgica i gloriosa gesta que acabà amb él rendiment de Barcelona, i amb ell el de tot Catalunya, al poder de Felip V.

Segons el confrare tarragoní conta, la dita mangala, o bastó de comandament, d'En Casanova, es conserva actualment a Cân Toms de Salmella, caseriu anexe al Municipi de Pont de l'Armentera, parròquia de Vallespinosa, de l'Arquebisbat de Tarragona, plaçat dalt de la serra que des de Cabra a Sant Magí de Bufaganya separa el camp de Tarragona i la conca de Tortosa.

Són interessants les dades que l'aludit diari dóna respecte al fet d'haver anat a parar allí aquesta preuada relíquia històrica.

Diu que un frare dominic, del convent de Santa Catarina, de Barcelona, va recollir-la de la cel·la del pare prior quan la crema que l'any 1835 va sofrir l'esmentat convent on guardaven la mangala aquells religiosos, i que el frare esmentat, qui tenia relacions de parentiu amb Cân Toms, va retirar-se allí, on va morir, deixant a la família aquell record.

La històrica mangala és d'uns cinc pams escassos de llargada i de fusta molt forta i pesanta, està adornada amb riques incrostacions i constitueix un llegítim motiu d'orgull pels seus posseïdors i els veïns de Salmella en general, ço que per una part és ben grat registrar, i gosaríem dir que, per altra, no deixa d'ésser sensible, car ha de dificultar les gestions que podés fer amb tal d'adquirir-la l'Ajuntament barceloní, amb la patriòtica mira de facilitar més a tots els catalans la satisfacció de contemplar aquella insígnia que ens faria més viu el record del gran patrici a qui va pertànyer, i memòria constant d'una de les gestes més assenyalades de la història de Catalunya.

ABECÉ

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el sisè fulletó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, L'INFANT DE LA DILIGENCIA (segona part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «La moneda antiga», per Manuel Marinel·lo

—Que és apotecari aquest senyor?
—No. Per què ho dius?
—Com que veig que s'ha posat el filtre al cap!

Experiència zoològica

En un full de calendari
llegia en Pere Sistachs
certes notes zoològiques
sobre la longevitat
de les diferentes bèsties
i així veia que el cavall
viu trenta anys; el micus, quinze;
tres o quatre l'escarbat;
els galls un parell d'anyades
o menys, si s'escau Nadal;
la pussa, quatre o cinc mesos
i gratis... qui l'ha agafat,
i el gos una dotzeneta
d'anyades, prô ara ve el cas
que en Pere no pogué creure
que hi hagi certs animals
com les balenes, que deia
que vivien noucents anys;
les foques dues centúries;
tres o quatre els elefants,
i els lloros i les tortugues,
els corbs i altre bestiar
conten la vida per segles
segons explicava allà.
Per lograr sortir de dubtes,
agafa una gàbia gran,
i se'n va cap a la Rambla
a comprar un animal.
Li donen un formós lloro,
que encara no té dos anys,
i ja fins pren xocolata
amb una pota aguantant
la xicra i sucant amb l'altre.
canta la Marxa Real,
dóna la «pata» i el «pico»
i treu les pusses al gat.
—A mi sí que no m'enreden—
exclama en Pere Sistachs.—
I ara vaig a fer la prova:
veiam si viu doscents anys.

P. E. P.

L'EXTRAORDINARIA EXPEDICIÓ D'EN JEP GANAPIA

Gràcies a Déu!!!

Erem quan els lladres del desert varen escometre els nostres amics, obligant-los a alçar els braços.

Alguns lectors ens han escrit planyent-se de la trista situació dels nostres amics. Certament, la seva situació no és allò que se'n diu envejable, però ben pitjor fóra si els lladres del desert, en lloc de manar-los que es posessin braços enlaire, els haguessin atracat al crit de «peus enlaire!» En aquest cas la seva situació seria inaguantable.

Seguidament els lladres els varen registrar, no trobant-los al damunt ni un cèntim tan sols.

En Ganàpia, per quedar bé, els va dir:

—Hem sortit de casa sense portamonedes, però, si volen, els faré un taló pel banc.

Els lladres s'hi varen avenir, i en Ganàpia estengué un taló contra el Royal Bank of England and Popule Sek, per valor de cent mil lliures esterlines, que entregà amablement al cap dels lladres.

Aquest examinà el document i es mostrà molt satisfet; però manifestà el desig que un dels nostres amics es quedés amb ells en penyora, fins que els lladres haguessin cobrat el taló al Banc de Londres.

Davant d'aquesta pretensió, qualsevol altre que no hagués sigut en Ganàpia s'hauria vist perdut, perquè com ja hauran suposat els nostres lectors, en Ganàpia no tenia cap compte corrent amb el banc esmentat, ni amb cap altre banc; però en Ganàpia es quedà tan fresquet com si res no passés, i respongué a la exigència dels lladres amb aquestes paraules plenes de dignitat:

—Ens demaneu que un de nosaltres es quedi amb vosaltres en concepte de penyora fins que haureu cobrat el xec?

—Això és—afirmà el lladre.

—Doncs jo voldria saber què és el que faríeu al que es quedés amb vosaltres, en el cas que el Banc de Londres no pagués aquest taló.

—El mataríem—respongué sense vacil·lar el lladre.

—Està bé. Que es quedi el senyor Pepet—féu en Ganàpia, sense acovardir-se.

Per efecte d'aquestes paraules, completament inofensives, el senyor Pepet va fer un salt tan prodigiós que en menys d'un segon i mig passà d'una banda a l'altre de camell.

—No estic per penyores, jo!—protestà l'interessat.

—Està bé. Si vostè no vol, jo mateix... en triaré un altre—afirmà en Ganàpia, molt dignament.

I ja començava a mirar-se a Mr. Thompson amb ull de simpatia, quan aquest proposà modestament que per donar una prova de companyerisme, afecte i amistat, el millor fóra que es quedessin tots per penyora.

Es passà a votació aquesta proposició, i com que abans de començar a votar s'havia fet la declaració que el que votaria en contra seria destinat per penyora, tots votaren en favor de la proposició, amb unanimitat absoluta, que era prova de la cohessió i bona harmonia que regnava entre els nostres amics.

Camells i passatgers varen ésser conduïts a través del desert en calitat de detinguts.

Durant la travessia els lladres varen atracar diverses caravanes de turistes, amb una facilitat admirable.

Mr. Thompson, que sempre pensava en substituir per procediments mecànics el treball dels homes, ja tenia mig rumiada una màquina atracadora de precisió que segurament tindria gran demanadissa i general acceptació, sobretot en una ciutat que no cal anomenar.

Però, al mateix temps en Xanguet també rumiava una cosa per l'estil, solament que com que ell no era americà, sinó català, en comptes de rumiar una màquina atracadora, va pensar que amb un xic d'enginy es podrien canviar els papers entre ells i els lladres que els duien detinguts... I, en efecte, un matí, quan encara era nit, en Xanguet es llevà sense fer soroll. Com que dormien damunt de la sorra del desert, no hi havia perill que es sentíssin les trepitjades.

Aprofitant aquesta circumstància, en Xanguet s'atansà cautelosament a cada un dels lladres i els va prendre les pistoles

Tot seguit cridà en Ganàpia i els demés amics mostrant-els-hi les armes recollides:

—Ara, si voleu, podem atracar nosaltres els lladregots.

La proposició semblà, en general, un xic atrevida, però, com que no hi havia més a triar sinó entre ésser gat o rata, tots varen acabar per agafar una arma i situar-se en el punt que es disposà.

—Tothom dret!—cridà en Ganàpia, amb veu de tro.

—Braços enlaire!—ordenà en Xanguet amb veu de petardet.

Els lladres, així desagradablement desvetllats, varen cercar llurs pistoles, però veient que les hi havien pres, no varen tenir més remei que rendir-se i anar obeint totes les comandes que en Ganàpia i en Xanguet els hi feien:

—Vinga el taló del banc!—manava en Ganàpia.

—Vinguen tots els diners que porteu al damunt—feia en Xanguet.

I els miserables no tingueren més remei que anar desembutxacant-ho tot, fins al punt que varen carregar set camells i una camella de joies, diners i valors de tota mena.

Després varen fer fugir els lladres cap el sur, i ells varen tirar cap el nord amb totes aquelles riqueses.

Després de tres dies de camí varen arribar a una populosa ciutat des d'on varen trametre radiogrames a tot el món, oferint tornar els diners i les joies a tots els turistes que havien estat robats en el desert.

Però els turistes, agraïts, contestaren per radio que ja s'ho podien quedar.

De més a més, el govern d'Anglaterra va premiar llur gesta amb una forta suma, de resultes de tot el qual els nostres amics varen quedar fets uns milionars.

Per desgràcia no varen poder disfrutar-ne gaire temps.

En Xanguet va morir a conseqüència d'un automòbil que va aixafar en Spetek a Londres.

El simpàtic angleset va cometre la imprudència de telegrafiar-ho, després de l'accident, al seu amic, i aquest, de resultes del trastorn, es va refredar i va morir encostipat voltat dels seus fills i dels seus néts.

El senyor Pepet també va morir, però no va voler «esqueles», als diaris i no se sap l'hora de l'enterrament.

De l'únic que no en tenim noves és de Mr. Thompson. Alguns creuen que és el President de la República dels Estats Units que s'ha canviat el nom, però la versió més versemblable és la que suposa que Mr. Thompson va inventar la cigarreta elèctrica, i que va morir després de fumar-se'n una de dues centes cinquanta bugies.

Quant a en Ganàpia, va morir sobtadament al cap de cinquanta anys, després de quatre mesos de malaltia crònica.

I aquí acaben definitivament les aventures extraordinàries d'aquest home excepcional que visqué exactament des del dia que va néixer fins a l'endemà de la vigília de la seva mort.

Gràcies a Déu!

JIM-FIT

—Jo t'he demanat ous al plat i tu em portes un plat d'ous, que no és el mateix.

—«El orden de los factores no altera el producto».

—Escolta, jove. Jo aquí hi vinc a dinar i no a aprendre de matemàtiques.

En el «Virolet» d'aquesta setmana continua la publicació de la novel·leta d'en Josep M.ª Folch i Torres amb il·lustracions d'en Junceda

LA VENTAFOCS

que tant d'èxit ve tenint entre els nostres llegidors.

De la "high-life"

La marquesa de los Pinares de Abajo donava aquella tarda un «five o'clock» amb pastes i jazz-band, on s'havien reunit totes les elegàncies de la ciutat. Els invitats, de rigurosa etiqueta, anaven entrant als espaiosos salons als acords de la marxa «Hay que ver», interpretada pels negres falsificats amb sos exòtics instruments d'espatllar orelles.

La senyora de la casa feia les honors amb sa amabilitat acostumada, i el cronista de salons es veia materialment assetjat pels aristocràtics concurrents, desitjosos de veure llurs noms en lletres de motllo, innocenta mania, gràcies a la qual alguns pobres periodistes poden treure sovint el ventre de pena.

A l'hora del buffet hi hagué quasi bofetades per l'apresuramnet d'alguns invitats que no havien dinat per tenir major capacitat gàstrica disponible i ara sentien inaguantable pressa per atipar-se. Es parlà molt d'un incident entre don Nuño de los Manzanos i el baró de Torraneules, originat per una inoportuna trepitjada amb la consegüent visió estel·lar per part de la víctima. La cosa no prengué majors proporcions degut a la intervenció del baró del Xarel·lo, de la Protectora d'Animals, el qual logrà convèncer als contendents d'acceptar una transacció honrosa.

Restablert l'ordre, i retornades en si les nombroses dames que havien sofert atacs de nirvis, es procedí a la repartidora del te mentre el jazz interpretava un aire japonès amb acompanyament de terratrèmol.

L'animació arribava a son màxim, però, sigui per efecte del te o bé per efecte de la murga, poc a poc els rostres dels comensals anaren prenent aspecte avorrit i s'escoltaren discrets badalls. La marquesa se n'adonà i digué per lo baix al seu marit:

—Aquesta gent s'avorreix. Què els podríem fer per animar-los?

I respongué ell, en el mateix to:

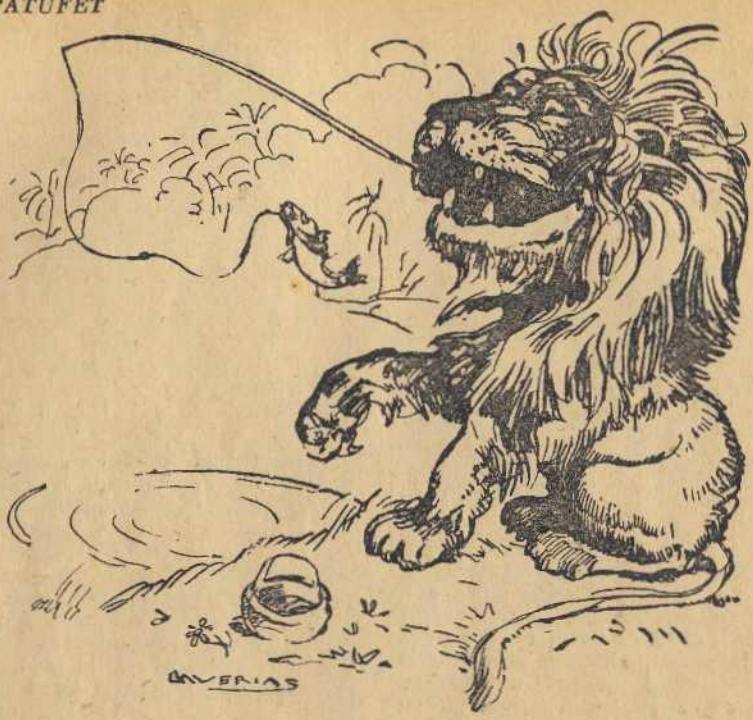
—Retirem-nos una mica a la sala propera i així podran entretenir-se a criticar-nos.

No fallà la previsió del prudent marquès. Tan bon punt, pretextant una indisposició de la senyora, s'hagueren retirat, començaren els invitats a fer saborosos comentaris:

—Han vist quin te més aigualit? Aquestes pastes són de ciment armat!

—Me n'ha dit quatre de fresques. Està bé. Però que consti que jo tampoc m'he quedat «curt»!

El lleó, empassant-se un pescador de canya.—Andial Amb aquest segon plat no hi comptava. Carn i peix... sort que no som Quaresma.

—Quina musica més desafinada!

I així successivament cada u hi deia la seva i tots trobaven que mai s'havien divertit tant.

Mentrestant, el marquès havia tingut una idea lluminosa per a retornar l'animació a sos convidats. Agafant un taxi de 0'60 el Km. el dirigí al Circ Eqüestre a llogar alguns actors.

A la poca estona feien sa entrada triomfal un malabarista, un clown i un prestidigitador en els salons de los Pinares de Abajo. Llur presència fou acollida amb gatzara general i tot seguit començà la representació.

El malabarista agafà una dotzena de platets de te i llençant-los en l'aire restà sorprès al rebre en ses mans, demés dels bocins dels plats, els fragments d'una aranya de cristall filat segle XVII que era el més llegítim orgull de la senyorial mansió de los Pinares. Després posà en equilibri una cadira sobre son nas, i els convidats pogueren comprovar que els marquesos tenien cadires amb el seient apedassat.

En vista de l'èxit es retirà l'equilibrista i començà el pallasso ses gràcies.

Després de fer un salt mortal que resultà mortal de veritat per una formosa lluna de València dintre la qual es clavaren ses sabates, renuncià també a les proves gimnàstiques

i es limità a fer riure a la concurrència amb aquells xistos de Circ que totes les mainaderes saben de memòria:

—En què s'assemblen un elefant i un respall? I en què es diferencien un elefant i una pussa?

Després va ensenyar al públic la manera de treure una moneda del fons d'una galleda d'aigua sense mullar-se la mà i fou abocant la galleda als peus dels convidats.

Finalment, volgué amagar-se darrera un cortinatge i el féu caure damunt una tauleta plena de pisa i copes, els deliciosos sons de la qual divertiren extraordinàriament a la concorrència.

Després començà ses tasques el prestidigitador amb l'adivinació del pensament. De seguida endevinà que el comte de Rocacòdol pensava en la monà de Pasqua i que el doctor Marfuga no pensava res. Acabat això féu quatre jocs de mans amb cartes i mocadors, transformà una cadira en un rellotge pulsera i tragué quatre lloros de dintre una capsa de mistos. Prengué després una garrafa, hi posà aigua i anà servint a tothom la beguda que li demanaven: vi, cafè, benedictine, conyac, petroli, etc., etc. Al veure aquests prodigis, el vescomte de La Frontera, conegut per sa afició al Xerès, volgué inspeccionar el secret d'aital transformació. L'operador, amb tota complaença, li permeté inspeccionar la garrafa assegurant que sols hi havia aigua clara, i, per provar-ho, n'hi servì una gran copa. El vescomte la begué amb mostres de satisfacció i, sens parlar, l'allargà de nou per tornar-hi i després altra vegada. Apagada ja sa set digué, sospirant:

—Si jo hagués sabut que l'aigua clara era tan bona, no m'hauria gastat en vi tantes pessetes!

Interrogat pels circumstants, confessà el vescomte que mai havia begut aigua, doncs pensava justament que si quatre gotes fan malbé la carretera, quines destroces no deu fer en nostres estòmacs un trago d'aigua!

Allavors el prestidigitador anuncià, com a «último número» una exhibició de pusses domesticades. Aquests interessants animalets començaren ses evolucions damunt la taula fent la instrucció militar a toc de timbal i exercicis de gimnàsia sueca. Després fou exhibida la pussa campió del salt d'alçada, guanyadora de la copa de plata jove en el concurs d'insectes paràssits de Xicago. Colocat l'animalet sobre un papel blanc, el domador li donà les veus de reglament:

—Veiam, Faluga! Un, dos tres; salta!

I na Faluga saltà i anà a caure damunt la baronesa de Vitigudino.

D'excuses i compliments no en volgueu més. El pobre domador acabà els diccionaris d'Urbanitat. La senyora baronesa, amb tota dignitat prengué amb ses mans enguantades el savi insecte i el retornà a son posseïdor. Aquest, renyant a la bestiola per son excés de zel, la col·locà de nou damunt el paper i tornà a manar-li:

—Un, dos, tres; salta!

La pussa no es mogué.

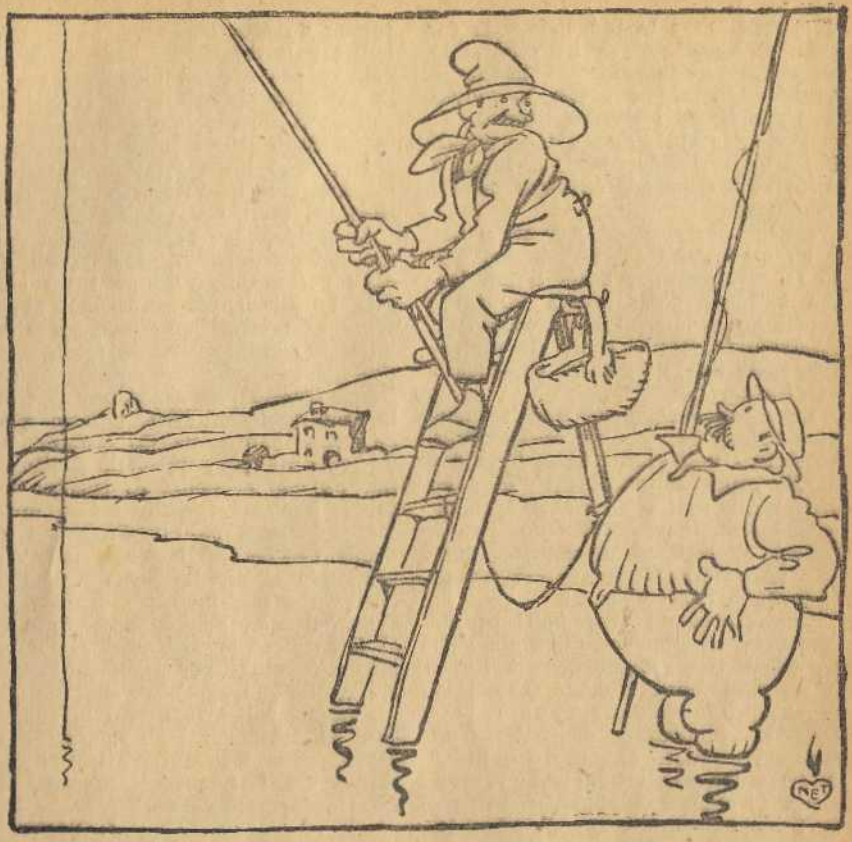
—Un, dos, tres; salta!

No vol saltar. El domador pren la lupa per veure si ha pres mal en l'exercici anterior i, després d'observar-la detingudament, diu amb veu rancuniosa, inclinant-se molt fredament davant la baronesa:

—Dispensi, senyora, però aquesta pussa no és la meva!

Aquest petit incident augmentà de tal manera la hil·laritat de la concorrència que el marquès de los Pinares cregué convenient despedir a la «troupe» i, poc després, es retiraven també els invitats els quals, si hem de creure el cronista de salons, restaren encantadíssims de tan deliciosa festa.

G. D'OLORÓ

—Escolteu, jove. Fa tres dies que sou dalt d'aquesta escala i encara teniu el cistell buit? Jo, en mitja hora, vaig pescar...
—Què vàreu pescar, vós, en mitja hora? Què vàreu pescar?
—Un reuma.

UNA INDÚSTRIA QUE RENEIX

La fabricació de capells de copa alta

SEMBLAVA que la guerra hagués mort el capell de copa alta, i no ha sigut així; per ço que es veu, era sols un «emobscat» en el prestatges alts dels armaris. En espera de la fi del conflicte s'havia amagat per a deixar lluir els casos dels «poilus» i les gorres postineres dels anglesos i americans.

Les modes tornen, però, i l'antiestètic «vuit-reflexes» havia de brillar de nou un cop vinguda la pau.

fent ressuscitar la indústria dels capells de seda que va fer célebre la indústria anglesa, car no hi havia copalta bo que no portés la senyal dels dos lleons i els dos licornis.

Avui, per això, es fan bons copaltes a tot arreu per més que la sèrie d'operacions que cal fer sigui un xic complicada.

Qui primer posa mà a la feina per a fer un copalta és el «galeter», que fa la carcassa, per mitjà d'una forma de fusta, còpia exacta del futur capell, sobre la qual hi enronda successivament moltes capes de musselina molt fina, aprestada, assecada i vernissada.

L'ossatura obtinguda així té una gran lleugeresa, una impermeabilitat absoluta i una gran duresa. Tret del motllo aquest cilindre buit s'hi posa un fons de satí o de «moaré» collat pels costats per mitjà d'una o de moltes musselines aprestades com s'ha fet anteriorment. Després d'això es porta a l'assecador.

Mentrestant un altre fadrí prepara les «ales» encolant un sobre l'altre dos o tres gruixos de tela forta. A n'aquest moment de la fabricació la «màquina d'allisar» entra en escena. Es composa de dos corrons de fundició muntats en un carro pesat de ferro que s'escalfa al gas; és una mena de planxa rodant. L'obrer passa i repassa aquest aparell sobre la corona de tela posada sobre el taulell, i una vegada ha esdevingut rígida es fica a l'«estampador» o motllo que dóna la corvatura de les ales.

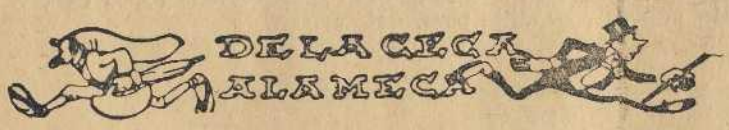
Un cop afinada la vora d'aquestes, el «goleter» aplica sobre la carcassa entera, una nova capa de vernís a la goma laca i, en ésser seca, la «goleta» pot rebre son vestit definitiu.

El «pelux» que es va a encolar sobre aquest esquelet es composa de dues peces (un lossange i un cèrcol). La dibuixanta marca amb guix, sobre el revers de la tela, els contorns a seguir segons la forma que s'ha de recobrir. Una aprenenta talla els trossos i una cusidora els junta amb gran habilitat, car no s'ha de veure cap mena de costura, ni de gruix ni cap solució de continuitat, un cop el pelux és encolat sobre la «goleta» i enllustrat al torn.

Mes, encara que l'enllustrat augmenti l'esclat de la seda, cal, de més, que el copalta passi per altra operació per a merèixer el títol de «vuit-reflexes». Es una nova tornada al ferro colat per a treure els inflaments produïts per les desigualtats del motllo.

Finalment l'enribetadora hi cus el galó, el dessuador i els guarniments mòbils, i la més antiestètica de les penyores dels homes, encara que la més luxosa, resta feta.

J. Boyer

Ocells envejables

De les experiències fetes per entesos naturalistes, resulta que l'àliga pot viure vint-i-vuit dies sense aliment, i quaranta dies el còndor.

Veritablement amb ço que avui dia es paguen els queviures, un ventrell d'àliga o de còndor no ens aniria gens malament als infeliços bípeds que som obligats a anar a plaça cada dia

Jordi Busca

—Jo trobo que abans d'aixecar la veda deurien fer aixecar les perdius per què, què en treiem de sortir de casa així que s'aixeca la veda si les perdius encara són al llit?

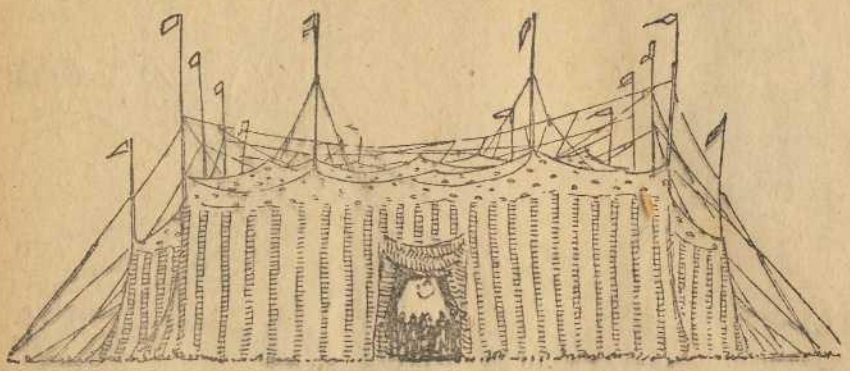
Pel·lícula de la setmana

... ...
... ...
... ...
... ...

... ...
... ...
... ...
... ...

... ...
... ...
... ...
... ...

... ...
... ...
... ...
... ...

PAGINES VISCUDES

La Laieta de les oques

—Idonc, Laieta, que ja t'amaneixes per la festa major?—li preguntà en Genís.

La Laieta se'l mirà com demanant-li que no es mofés tant d'ella, però abaixà tot seguit els ulls d'aquella manera dolça i resignada que tenia per costum, i seguí sorgint la roba que tenia entre mans.

Repassava la roba del seu pare i, entretant, guardava les oques en aquell camp on s'hi feia l'herba tan gemada.

Com que, en abaixar els ulls, la Laieta s'havia envermellit de galtes, en Genís li digué:

—No t'ho he dit pas per fer-te sufocar, ho pots ben creure. Jo t'ho deia perquè no saps el que em plauria de veure't a l'envelat ben mudada, com les altres, i més encara que les altres.

Ella alçà el cap i somrigué com un infant escoltant un conte de fades.

—No t'agradaria, Laieta, d'anar a l'envelat amb un vestit de seda, i calçada com la qui més, i amb tot el que calgui?

—Ja ho crec, ja ho crec que m'agradaria—féu ella, quedant-se mirant vagament enllà, com si obirés el somni en la llunyania.

Després, en un to que s'esforçava en no fer-lo massa trist, afegí:

—Però, com que això no pot ésser, m'acontento amb el pensament i prou.

—Si tu sabessis el que em plauria a mi de veure-t'hi a la festa, i que entressis a l'envelat i que tothom et mirés...

—Això mai no podrà ésser. Som massa pobres—féu ella, alçant-se per apartar les oques que se n'havien anat a esbrotar els ceps de la vinya del costat.

En Genís es quedà esperant, fins que ella tornés.

—Tant que la mare sempre diu el que li plauria d'haver tingut una filla com ara tu... I que fos tan bona com tu ets, i tan maca...

—Calla, calla, Genís, que em faries plorar—féu ella amb la veu entelada per l'emoció.

—Es el que ella diu...—s'excusà en Genís.—Perquè fa quimera que sempre hagis d'estar aquí amb les oques, i cosint del matí al vespre els forats de la roba del teu pare, i enlletgir-te la boniquesa, sempre amb el mateix vestit...

—Doncs, qui vols que la faci la feina, si el pare no em té més que a mi?

En Genís decantà el cap a dreta i esquerra com aquell qui ha de resignar-se per força, i de tan encaboriat que estava, se n'anà com qui diu sense un mot de comiat.

Ella el mirà partir amb un esguard ple de recança. No era pas per lluir pel que més li dolia ésser pobre, sinó per no poder veure realitzat aquell somni que ni gosava forjar-se...

Ell seguí coma avall. Hereu d'una gran hisenda, com voleu que gosés confessar-se a ell mateix els sentiments que aquella pastoreta humil li havia inspirat?

De vegades pensava que si en el món no hi hagués ningú que podés comentar els seus actes, no s'hi pensaria gens a dir-li a la Laieta que l'estimava... Però, ara, se'n donava com una mena de vergonya que un hereu com ell, que tantes mirades tenia al damunt, no sapigués veure més que una minyoneta tan humil com la Laieta de les oques.

En canvi—pensava en Genís,—si per un miracle la Laieta es podés presentar a l'envelat i al poble i a tot arreu ben mudada, ben llampant, amb la cara rebonica que té i amb el seu posat de jonc florit, i amb aquest mirar assolellat que fa, tothom ho veuria que he sapigut ben triar i que me n'emporto la més polida de totes.

Però, és clar: com que això no podia ésser, perquè la Laieta i el seu pare prou feina tenien a treballar per viure perquè podessin pensar en vestits i lluïments, en Genís anava més moix que un ocellic en dia de pluja.

La seva mare, una bona mestressa de casa que sabia la nora que li convenia, volgué saber la causa de l'enuig del seu fill, al qual tant estimava, i no parà fins que en Genís li confià les seves angoixes.

—Així, tens més amor propi i vanitat que no pas amor per ella—li féu la seva mare.

Però, en el fons, se'n feia molt càrrec dels sentiments del seu fill. Com que a ella li passava el mateix! També ella, amb tot i donar tota la valor a les virtuts de la Laieta i estimar-se-la tal com era, li hauria plagut molt que la gent, que tant es paga de lo extern, podessin veure l'enamorada del seu fill amb tantes gales com la que més en podés portar.

I va ésser així que se'ls va ocórrer una sortida que els semblà que tot ho resolia a llur gust.

* * *

Quan la Laieta hagué tancat les oques, el seu pare la cridà.

Ell era un home de molt poques paraules. Anava a jornal d'ací d'allà, feia el seu fet, no es ficava en res, ni discutia amb ningú, i quan arribava a casa, menjava sense dir mai si era salat o dolç, i se n'anava a dormir.

Per això la Laieta es quedà tan parada quan es trobà aquell dia en presència del seu pare, i se'l va veure assegut al pedrís de vora el pou, amb una mà a la pipa i l'altra damunt del genoll, donant-se un aire important com mai no li havia vist.

—Filla, Laieta—li digué per començar, i en un to de sermó molt ben trobat.—No sé si saps que s'atansa la festa major. Tu ets jove... Tu ets... jove i, què rediantre!, quan s'és jove, és allò que es diu, s'ha de passar

alguna bona estona. Tu, Laieta, no és perquè siguis al davant, ets feinera i endreçada i saps posar els pedassos molt ben posats. Amb això, com que ve la festa major, vull... Ho sents bé? Vull que vagis a l'envelat amb un vestit de seda de dalt a baix i amb sabates als peus i tot.

La Laieta se'l quedà mirant com si tingués la sospita que el seu pare havia perdut l'enteniment.

—Bé, per què mires així, ara?—li preguntà el pare, a l'últim.

—Perquè no sé com voleu que ho faci per fer-me un vestit de seda i per comprar-me calçat.

El pare, sempre amb la pipa a la boca, posà mà a la butxaca de les calces i féu dringar un bon grapat de duros.

Ella se'l mirà amb uns ulls esfereïts:

—Pare! Vós haveu jugat!

—Qui, jo?—s'excusà ell.—No he estat a cal Quiquet d'ençà del dia que se li va morir la sogra.

—Doncs d'on haveu tret aquests diners?

Abans de respondre va donar dues o tres pipades, i quan respongué, ho féu sense mirar-se la noia:

—Es que he venut l'herba de la pallera.

—L'herba de la pallera? I voleu que me la gasti amb vestits? Que no sabeu que dels diners de l'herba en paguem cada any l'arrendament del camp?

—Sí, ja ho sé; però jo vull que et facis fer un vestit de seda de la més bona i que et compris unes sabates de xarol lluent i tot el que et calgui.

—Jo això no ho puc fer, pare—implorà ella.

I ell, tot apurat al començ, acabà per trobar el to de veu que calia per cridar:

—Mira, noia: ja veus que jo mai no et mano res; amb això, un cop que et mano una cosa l'has de fer sense respostejar; i si no la fas... Si no la fas, ja veuràs jo com t'arreglaré!

I dient això, anà treient-se tots els duros de la butxaca i els anà posant damunt de la pedra del pou.

Després, s'alçà, sopà sense dir una paraula i se n'anà a dormir.

* * *

L'endemà, en havent tancat les oques, va ésser la Laieta la que va dir al seu pare que li havia de parlar.

L'home va encendre la pipa i esperà que la noia parlés.

Veient que ja feia estona que la tenia al davant, sense que desclogués els llavis, l'home alçà el cap i se la trobà ulls baixos, amb un posat d'infant que ha trencat el canti, que gairebé hauria fet riure.

—Bé, què vols? No has dit que havies de parlar-me?

—Sí, pare.

—Doncs, què esperes? Que potser no saps de quina color vols el vestit?

—Sí, pare: blau.

—Bonic!

—Solament que no ho podrà ésser.

—S'havia acabat?

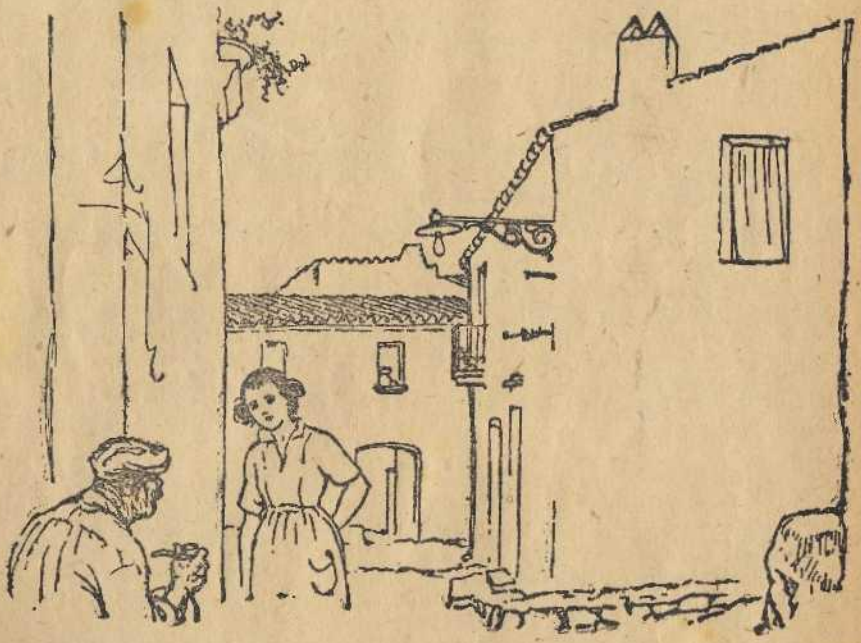
—Ca! N'hi ha per deu vestits!

—I, doncs?

—Oh, és que quan me n'anava cap a la botiga, a baix al poble, vaig passar per casa la Mercè, la vídua, sabeu? D'altres dies també hi entrava a fer-li companyia i a endreçar-li els menuts... Doncs avui l'he trobada plorant. La pobra dona no té llet per criar el més menut ni pa per donar als grans...

—I tu li has donat els diners!—acabà el pare, alterat.

—No, pare, no és això. Ves si li hauria donat tots els diners!... El que he fet ha estat anar a comprar una ampolla de llet i un parell de pans amb un xic de tall... Si haguéssiu vist l'alegria d'aquells menuts.

Me n'han fet de petons! I la mare, pobra Mercè, com em regraciava amb les llàgrimes als ulls, i el menut quin xarrupar la bona llet!...

—Li agradava la llet de vaca?—preguntà el pare, amb la pipa a la boca, eixugant-se dissimuladament els ulls.

—Ja ho crec que li agradava! Quan els he vist tots satisfets me n'he anat a comprar el meu vestit de seda.

—Blau, has dit?

—Sí; blau. Però, damunt del taulell hi havia una roba de davantal tan soferta, i una peça de cotó blanc del fort tan polida, que no m'he sapigut estar de comprar-ne uns quants pams, pensant en aquelles pobretes criatures que anaven mig despulladetes... Tot vigilant les oques, què em costarà

de fer-els-hi unes quantes calces i algun davantaló! Són tan menuts que aviat ho tindré fet...

—Això sí; de llesta ja n'ets tu—féu el pare, xuclant la pipa.

—Oh, però abans vull fer...

—El vestit, naturalment.

—No... Vull dir uns colatxos pel petit, perquè, pobra Mercè, no en té per mudar-els-hi. He comprat un tros d'aquella tela peluda, sabeu, que escalfa molt i en sortiran tres colatxos.

—Bé, i el vestit?

—Ara us ho explicaré, pare. Després he anat per comprar el vestit, però com que ja m'havia gastat la meitat dels diners, i no n'hauria tingut prou, he pensat que tant se valia donar-los tots a la pobra Mercè, perquè el cert és que si avui han pogut tenir llet i pa, demà haurien tornat a trobar-se com abans.

—Així, no hi ha vestit, ni sabates?—preguntà el pare, treient-se la pipa de la boca.

—No, pare...—respongué ella, abaixant els ulls.

—Donc, com quedo ara jo davant d'aquella gent!—s'exclamà l'home.

—Quina gent?—preguntà, molt sorpresa, la Laieta.

—No n'has de fer res!—acabà el pare.

I, sense voler sopar, l'home sortí barri enllà i se n'anà pel camí de la masia d'en Genís.

Arribà i els trobà tots a taula:

—Venia, perquè aquella s'ha gastat tots els diners amb llet i pa i tall i davantals i calces i colatxos, i jo ja no en vull sapiguer res més. Us ho vinc a dir perquè, després, quan no la veuríeu a l'envelat, us podríeu pensar que jo m'he quedat els diners. Es una noia així la meva filla. No mereix que ningú faci res per ella!

I, dient això, se n'entornà sense voler escoltar res més.

* * *

En l'envelat s'encantava la rica toia de flors de seda, lligada amb galó d'or, al qui en donava més.

En Genís havia ballat, entre altres, amb una noia forastera de llavis de color i cabell ros artificial, i tothom es creia que si posava preu a la toia era per ofrenar-la a la vistosa balladora.

Però un jovencell, vingut de ciutat i que semblava estar molt gelós d'en Genís perquè havia ballat amb la damisel·la ciutadana, li començà a disputar la toia. Si en Genís en donava ja deu duros, el jovencell n'hi posà cinc més.

—Quinze duros en donen!—cridava l'encantaire.

—Vint!—digué en Genís.

L'expectació era enorme. La damisel·la dels llavis de carmí autèntic es ventava com una reina.

—Vint-i-cinc!—pujà el ciutadà.

—Trenta!—cridà en Genís.

El de ciutat es quedà desalenat i cedí.

Quan en Genís tingué la toia entre les mans mirà tot al seu entorn i va somriure en veure la gran curiositat amb què tothom se'l mirava.

I quan ja tothom creia que anava a ofrenar la rica toia a la forastera,

en Genís sortí de l'envelat i enfilà pel caminet que duía al camp on s'hi feia l'herba tan gemada.

Des d'allí, la Laieta, tot vigilant les oques, havia estat veient com flamejaven les banderes en les antenes de l'envelat. Les musiques arribaven fins a ella, i amb tot i que no es penedia gens del que havia fet, la pobreta noia s'havia dit interiorment: «Es veu que Déu no ho vol que sigui per a mi. Ara deu dansar, al so d'aquestes musiques tan gronxadores, amb altres noies més maques i més ben vestides que no pas jo».

En mig d'aquests pensaments la sobtà la presència d'en Genís que arribava fins a ella amb la toia a la mà:

—Té, Laieta. Per tu l'he volguda, i a tu te l'ofreno, amb el meu cor i tot, si el vols.

Ella, encesa de galtes, volgué respondre, però era tan gran i tan inesperada la seva felicitat que no sapigué fer més que prendre la toia i posar-se a plorar com un infant.

Des de baix, a la porta de l'envelat, els més curiosos se'ls miraven.

Una noia comentà, amb cert despit:

—Aquesta Laieta de les oques sembla beneitona. No veieu que està plorant de ço que tantes haurien rigut?

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

ENDEVINA ENDEVINETA

LOGOGRIF NUMERIC

123456 Nom d'home.
51231 Nom de dona.
6551 En el mar.
315 Moneda.
51 Nota musical.
6 Vocal.

PRÀXEDES MARTÍ

TARJA

ROSA PICH I FELMES
Torroja

Combinar degudament aquestes lletres de manera que donguin el nom d'un escriptor català.

JAUME FERRER PONS

JEROGLIFIC COMPRIMIT

TOT

J. ANTIC

AMBIDEXTRE

12345 En els altars.
54321 En moltes cases de comerç.

IGNASI PUJOL

Solucions a l'insertat en el número anterior

Al logogrif: Espolla.
A la tarja: Mar i Cel-Angel Guimerà.
A l'ambidextre: Sever-Revés.
Al comprimit: Llansol.

Eduard i Josep Solà, impressors-València, 200-Telèfon 1282 G.-BARCELONA

EL LECTOR DIU

Amic Junceda: Jo, com vós, he estat víctima d'editors (es veu que tots són iguals). També han refusat uns dibuixos meus per una novel·la castellana de les més sentides i també diuen que és per no ajustar-se al text. Vós i els lectors d'EN PATUFET em fareu justicia. Vostre, Joan Bagueny.

